

# Rend- Tartományi Közlöny

A KAP. SZ. JÁNOSRÓL NEVEZETT FERENCRENDI TARTOMÁNY

## HIVATALOS KÖZLÖNYE

1914. Március

A FŐTISZTELENDŐ P. PROVINCIALIS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

P. PESTI EMMÁNUEL

GYÖNGYÖSI HÁZFŐNÖK, THEOLOGIAI TANÁR.

Kiadótulajdonos: A Kap. Sz. Jánosról Nev. Ferencrendi Tartomány Főnöksége Gyöngyösön.

### Felvidéki zárdáink válsága.

A mult havi Definitoriális Congresszus, melynek aktáit már ismerjük, az eddig közölt dolgokon kívül még egy nagy és a Provinciára nézve kiváló fontosságú dolgot intézett el, mely csak most került a nyilvánosság elé, minthogy mindeddig az elintézés stádiumában volt és Provinciális atyánk nem akarta addig a nyilvánosság elé bocsátani, míg az ügy teljesen el nem intéztetett. Szó van ugyanis a mi négy felvidéki zárdánkról, melyek Sáros, illetve Zemplén megyékben vannak, a hol a lakosság tulnyomóan tót nyelvű. Már a mult évben megírta a „Tartományi Közlöny“, hogy dacára Provinciánk szép és örvendetes fejlődésének, van még egy része a Provinciának, ahol a jövő meglehetősen reménytelen és ahol, hacsak a gondviselés valami expedienssel segítségünkre nem siet, vagy esetleg valami új limitatio nem történik a magyar Provinciák között, alig van remény arra, hogy a zárdái élet fölvirágozzék, vagy pláne terjeszkedjék. Ezek a főntebb említett zárdák t. i. az eperjesi, a sebesi, a bártfai és a sztropkói zárdák. E négy zárdának, különösen a három előbbinek nagyon szép működési köre van, de rendkívül hátrányos a mi ugyászólva teljesen magyar Provinciánkra nézve az a körülmény, hogy ezen zárdákban csak tót nyelven lehet boldogulni, amelyet pedig igen kevesen birnak közülünk.

Az 1900-ban megejtett limitatio a magyar Provinciák beosztásánál nem vette tekintetbe a nyelvi nehézségeket és inkább az egyházmegegyék szerint iparkodott beosztani a zárdákat. Így kapott a mi Provinciánk négy tót nyelvű zárdát, a melyeknél előre látható volt, hogy később nagy nehézségek fognak ott felmerülni. P. Tamás Alajos akkori Provinciális atyánk ellene

is volt ezen beosztásnak, de nem tudta azt megakadályozni, mert tényleg kissé furcsa is lett volna az összes tót zárdákat a Mariana Provinciába beosztani, máshová pedig ezen zárdákat nem lehetett kapcsolni. Nem volt tehát más hátra, mint vagy egy felvidéki új Provinciát felállítani, vagy pedig a zárdákat a jelenlegi módon beosztani. Az előbbinek politikai nehézségei lettek volna, mert valószínűleg pánszláv törekvésekkel gyanusítottak volna bennünket, tehát az utóbbit kellett választani. Így kaptuk mi ezen négy zárdát, amelyek amennyire szép működési körrel kecsegtettek, a nyelv nehézségei miatt ép oly veszéllyel is fenyegettek. A veszély azonban akkor még nem volt oly fenyegető. Igaz ugyan, hogy a Provincia akkori reformált tagjai között senki sem beszélte a tót nyelvet, de a régi testvérek, kik ezen zárdában akkor laktak, még oly nagy számuak és oly korbeltiek voltak, hogy remélni lehetett, hogy a kellő időre tudni fog a Provincia nekik utódokat állítani. Sajnos azonban, ez nem így történt. Igaz ugyan, hogy a Provincia mindent elkövetett, hogy tót ajku növendékeket szerezzen minél nagyobb számban, de ez nem egészen sikerült. Kevesen is jöttek és azok közül is sok nem vált be, úgy, hogy jelenleg a Provincia mindössze négy atyával rendelkezik, kik a tót nyelvet teljesen birják.

De talán még így is sikerült volna a felvidéki zárdák kérdését megoldani, ha a mi felvidéki testvéreink nem dültek volna ki oly korán és váratlanul a munkából. Így azonban, mikor a sebesi és bártfai zárdák hirtelen a reformáció segítségére szorultak, az eperjesi pedig már alig tudja magát tartani, okvetlen be kellett a katasztrófának következnie. A Provincia azonban mindent megtett ezen zárdák megmentésére.



Reformálta Sebest, majd tavaly Bártfát, kiállította az összes tótul tudó embereit, sőt rokon szláv nyelvűekkel is számtalan próbát csinált, az eredmény azonban csekély volt, mert csupán az a néhány tótul tudó atya tudott érvényesülni. Ezek dolgoztak anélkül, hogy reményük lett volna később némi könnyebbségre, vagy segítségre, sőt ha Eperjesre néztek, attól is kellett tartaniok, hogy az amagy is csekély munkaerőt rövid időn belül még jobban föl kell forgácsolniok, ha ez a nagy munkakör a nyakukba szakad, amelyhez a Provincia nem tud olyan egyéneket állítani, kik a munkát velük megosszák.

Ezekhez járultak a szerzet-beléleti és kormányzati nehézségek. A sebesi zárdá plébániájának pl. négy filiálisa van, minden filiálisnak van temploma és iskolája is. E szerint tehát a néhány sebesi atyának öt különböző helységeken levő templomot és iskolát kell ellátniok. Ez más szavakkal annyit jelent, hogy egész életüket zárdán kívül a kocsikon és a világiak között kell tölteniök. Ilyen munkakör mellett természetesen nem lehetséges a bensőséges szerzetesi élet, amelyet pedig a Provincia köteles minden tagjának nemcsak lehetővé, hanem kötelezővé is tenni. Azért a Provincia ilyen munkakört csak akkor vállalhat, ha az exponált tagokat gyakran tudja változtatni, úgy, hogy egy sem lesz kiszolgáltatva az elvilágisodás veszélyének és kényszerének. Sajnos azonban a felvidéki zárdáinkban ilyen változtatásról belátható időn belül még beszélni sem lehet. Körülbelül három, illetve négy év múlva, ha a jó Isten megsegít bennünket, három tót ajku növénydékünk fog a klerikátból kikerülni. Ez mindenestre számottevő segítség lesz, de mikor lesz az még. Továbbá bizonyos-e ez? És ha bizonyos, vajjon a többi fölvidéki zárdák nem lesznek-e addigra a legnagyobb szükségben egyén dolgában? Végül ajánlatos-e egy tapasztalatlan fiatal embert a legexponáltabb munka közepébe taszítani? Ezek mind olyan kérdések, melyekkel le kell az előljáróságnak számolni és amelyek azt bizonyítják, hogy a Provincia ezen az állapotokon bizony nem fog tudni segíteni és így kénytelen néhány tagját mintegy áldozatul oda dobni csak azért, hogy egy zárdát főtartson és megmentsen. És ha még ekkora áldozatnak valami nagy lelki előny felelne meg a hivek részéről. Sebes pl. az ő exponált munkájával mindössze 3 ezer hivet lát el, holott más hasonló népességű zárdáink nyolc-tíz, sőt több ezer hívőnek nyújtanak lelki vigaszt és rendi szempontból sokkal kedvezőbb viszonyok között vannak.

De tekintsünk el a sebesi zárdá ezen speciális nehézségeitől és nézzük mind a négy fölvidéki zárdát kormányzati szempontból. Tegyük föl, hogy a Provincia rövid időn belül képes lesz mind a négy zárdát ellátni tót ajku testvérekkel és lássuk, vajjon akkor a fölvidéki zár-

dák kérdése meglenne-e oldva? A munkakör ez esetben természetesen el volna látva és ez egy kétségtelen előny volna, a Provincia egysége azonban valószínűleg megbomlana. A Provincia ugyanis az ő tót ajku tagjait bizonyára ezen zárdákba hozná össze, mert erre a körülmények kényszerítenék és ezen tagok teljesen biztosak lennének arról, hogy ők helyeiken örökre megmaradnak, valamint a magyarok is éreznék, hogy nekik ezen zárdákban helyük és jövőjük nincs. Ily módon az érdekközösség e négy zárdá és Provincia többi részei között lassankint megszűnnék és beállana a tót és magyar rész megkülönböztetés, mely rövid időn belül oly mérveket ölthetne, mint a régi Salvatoriana Provinciában volt, ahol tulajdonképpen két önálló Provincia állott egymással perszonál unióban. Ez természetesen a vetélkedés szellemét hozná létre, lehetetlenné tenné az egész Provincia egyöntetű kormányzását és gyengítené az előljárók tekintélyét. Ennél sokkal előnyösebb a tényleges és teljes szétválás, mert ez esetben mindegyik rész függetlenül intézi a maga dolgait. Azért a felvidéki kérdést a mai beosztás mellett csak úgy lehetne megoldani, ha a Provincia annyi tót ajku taggal rendelkezne, hogy azoknak egy jó része folyton az alsó zárdákban tartózkodna és a felsők gyakran cseréltetnének ki az alsókkal.

Minthogy ezt a legvérmesebb reményekkel sem lehetett várni, Provinciális atyánk már kezdettől fogva iparkodott a felvidéki kérdést más úton megoldani. Tanácskozott a Mariana Provincia főtiszt. Tartományfőnökével és többszörösen ajánlatot tett neki, hogy vegye át a Mariana Provincia ezen zárdákat. Ámde, mivel a Mariana Provincia nem kevésbé szenved egyénhiányban, mint mi, a négy új zárdá pedig elég tekintélyes számu egyént kíván, a Tartományfőnök atya nem vehette át e zárdákat. Nem volt tehát más hátra, mint várni egy jobb expedienst. Mikor azonban az állapotok ott fön egyre aggasztóbbak lettek és a remény mindinkább csökkent, hogy ezen zárdák ügyét előnyösen el helessen intézni, nem volt más hátra, mint az utolsó órában dönteni a fölvidéki zárdák sorsa fölött. Provinciális atyánk mindennek előtt föltárta a Minister Generalis előtt ezen zárdák súlyos helyzetét és a rend legfőbb előljárójának tanácsát kérte. A Rssmus Minister Generalis a Definitorium Generale elé vitte az ügyet, ahonnan Provinciális atyánk azt a választ nyerte, hogy tekintettel a szorult körülményekre, nincs más hátra, mint kettőt ezen zárdák közül ideiglenesen kiüríteni, hogy így legalább a másik kettő megmenthető legyen. Kérjük föl a kassai püspök urat a két kiürített zárdá ideiglenes megőrzésére számunkra, míg a rend ismét képes lesz azokat elfoglalni. A Provincia Definitoriuma tehát az utolsó kongresszuson behatóan foglalkozott a dologgal és miután a



négy zárda körülményeit mind külön-külön megfontolta, az eperjesi és a bártfai házak fön-tartását határozta el, mert ezek körülményei és munkaköre sokkal előnyösebb a rendre nézve, mint a másik kettőé, míg a sztropkói és sebesi zárdákat a püspök ur ideiglenes oltalmába ajánlotta. A kassai püspök ur rendünk iránti jóindulatától vezettetve, hajlandónak nyilatkozott tiz évre oltalmába venni a nevezett két zárdát azon kikötéssel azonban, hogy a rend iparkodjon e tiz év alatt ismét birtokába venni azokat, mert hő vágya, hogy ezen zárdák is fönmaradjanak. Adja Isten, hogy az apostoli lelkületü püspök ur ezen vágya mielőbb teljesüljön.

Most tehát, mikor ezek már bevezett tények, bizonyára fájó érzés fogja el lelkünket, mert hiszen szomorú az a tudat, hogy el kell hagynunk olyan helyeket, melyek annyi évszázadon át lakóhelyünkül szolgáltak és ahol elődeink oly jól érezték magukat és annyit tettek; de vigasztal és fölemel bennünket a remény,

hogy ez nem jelent teljes elszakadást és végső megválást, mert hiszen a visszatérés utja nincs elvágva és majd ha az bekövetkezik, annál több örömet fog az nekünk hozni. Különben az isteni gondviselés, míg az egyik részről bennünket elhagyni látszik, annál bővebben gondoskodik rólunk a másik részről. Látjuk a Provincia másik jóval nagyobb részét szépen virágozni és szemmel láthatólag fejlődni. Látjuk a gyarapodást, látjuk a lelki élet emelkedését és az öntudatos szerzetesi élet föllendülését és bőven kárpótolva vagyunk a veszteségért. Még pár év előtt is tragikus hatást gyakorolt volna reánk egy hasonló csapás, ma oly erősek vagyunk, hogy ezt az Isten akaratában való teljes megnyugvással tudjuk fogadni. Szolgáljon tehát vigaszunkra az a kétségtelen tény, hogy mindez a rend fölemelése és megerősítésére történt, ez pedig olyan eminens érdekünk, hogy azért még sokkal nagyobb áldozatoktól sem szabad visszariadnunk.

## Az új Generalis Constitutiókról.

(Folytatás.)

A 36-ik pont bölcsen intézkedik, hogy mielőtt a jelölt felötené a rend ruháját, ki kell őt oktatni a regula lelkiismeretben kötelező parancsairól, nehogy később csalódással kelljen észrevennie, hogy olyan kötelezettségek várnak reá a rendben, melyeknek nem tud megfelelni. A regula lelkiismeretben kötelező pontjai alatt értjük a regula azon 25 parancsát, melyek a pápai deklarációk szerint halálos bűn alatt köteleznek.

Továbbá a jelöltnek egy nyilatkozatot kell adni írásban, hogy nem szenved eskórbán, fertőző betegségben, vagy más állandó bajban és ha tényleg ilyen bajokban szenvedne és azt elítélné, úgy ki kell jelentenie, hogy a leteendő fogadalma érvénytelen. Ezt a nyilatkozatot a jelöltön kívül alá kell írni két tanúnak és az előjárónak, azután el kell küldeni a tartományfőnöknek, hogy a levéltárba helyeztessék. Igaz ugyan, hogy a jelölt orvosi bizonyítványt köteles hozni, amely bizonyítja, hogy ő egészséges, ez a bizonyítvány azonban még sem annyira megbízható, hogy eme nyilatkozatot fölöslegessé tenné. A nyilatkozatot körülbelül a következő módon lehet a jelölttel kiállíttatni:

N y i l a t k o z a t .

Én alulírott szerzetesjelölt, mielőtt a sz. ferencrend ruháját felöteném, lelkiismeretesen kijelentem, hogy nem szenvedek eskórbán, sem valami fertőző betegségben és semmi idült állandó bajom vagy testi fogyatkozásom nincs. Ha azonban mégis lenne ilyen valami bajom, amit én jelenleg eltitkolnék, úgy ezennel kijelentem,

hogy beöltözésemet és későbbi fogadalmimat érvényteleneknek ismerem el.

Kelt.

Előttiünk: N. N. — N. N.

N. N.

jelölt.

N. N.

előljáró.

A 37-ik pont bölcs óvatosságból még egy nyilatkozatot kíván a jelölttől. A mai rossz világban ugyanis nem egyszer történt már meg, különösen a laikus jelölteknel, hogy hivatástalan egyének jöttek a rendbe, akik miután elbocsátattak, bért követeltek a szerzetben önkényt végzett munkáikért. Ebből a szempontból nehogy a rend ilyen kellemetlenségeknek ki legyen téve, a jelöltektől a beöltözés előtt egy másik nyilatkozatot is kell kérni, amelyben a jelölt jelentse ki, hogy szabad akaratból óhajt a szerzetbe lépni, ott kész mindenféle munkát végezni és a rendből való elbocsátása vagy kilépése esetén munkáiért semmiféle bért nem fog kérni. A nyilatkozat körülbelül ilyen lehet:

N y i l a t k o z a t :

Én alulírott szerzetesjelölt, mielőtt a sz. ferencrendbe belépnék, lelkiismeretesen kijelentem, hogy önkényt és szabad akaratból akarok a ferencrendbe lépni és ott kész vagyok az előljárótól kijelölt bármely munkát örömmel és készséggel elvégezni. Azon esetre pedig, ha a rend elbocsátana, vagy én onnan kilépnék, kije-



lentem, hogy a rendben végzett munkáimért soha semmiféle bért nem fogok követelni.

Kelt, stb.

N. N.  
jelölt.

Itt nem kívánja a Constitutio, hogy ezen nyilatkozatot is írják alá a tanuk, de azért tanácsos itt is tanukkal aláíratni. Ezen nyilatkozat szükségtelennek látszik a klerikus jelölteknel, de a Constitutiók nem tesznek kivételt, tehát azoknak is ki kell állítani. Végül ezen nyilatkozatot is a tartományfőnökhöz kell küldeni.

A 28-ik pont előírja a beöltözés előtt a lelkigyakorlatot, de nagyon tapintatosan annak tartamát nem határozza meg. A legtöbb esetben ugyanis nem volna tanácsos a jelölttel szigorú nyolc napos lelkigyakorlatot tartani, mert ez épen elég volna az ilyenhez nem szokott világi ifjak visszariasztásához a szerzetesi élettől. A beöltözés előtti lelkigyakorlatoknak rövidebb tartamuaknak és enyhébbeknek kell lenniök és inkább a szerzetesi élethez való bevezetés jelle gével kell birniök.

Szintén új dolog a Constitutiókban, hogy írásban kell a tartományfőnöknek megbízni valamelyik atyát a beöltöztetéssel, ha nem ő maga végzi a beöltöztetést. Szóbeli megbízás tehát nem elég, de azért persze nem mondhatnánk a beöltöztetést érvénytelennek, hacsak szóbeli megbízásra történt, mert a 39-ik pont nem állít föl érvénytelenítő klauzulát.

A 40-ik pont a zárda és a Provincia anyakönyveiről szól. Ugyancsak ezekről szólnak később a 83., 97. és 184-ik pontok. Ezek szerint minden Provinciának kell lennie beöltözötték, egyszerű fogadalmások, ünnepélyes fogadalmások és meghaltak anyakönyvének. Ugyanezen könyveknek meg kell lennie az egyes zárdákban is, ahol a beöltözések, fogadalmak és halálesetek történnek. A nevezett pontokból nem lehet tisztán kivenni, hogy mindezen cselekmények és esetek számára külön anyakönyvet kell-e tartani, vagy elég ezen eseteket egy és ugyanazon könyv különböző rovataiban elkönyvelni? Ugy látszik, ebben szabadságot engednek a Constitutiók és az anyakönyvek szorosabb meghatározása az „Ordinationes Provinciae“ körébe tartozik. Továbbá nem rendelik el a Constitutiók az ordinációk beírását, holott ez is rendkívül fontos dolog és nem elég, ha csak a püspök írja be az ordinációt, hanem könyvet kell azokról vezetni a tartományfőnöknek is. Régi szokás szerint a tartományfőnök két anyakönyvet vezetett, az egyikbe beírta a beöltözéseket, fogadalmakat és a klerikusoknál az ordinációkat, a másikba pedig a haláleseteket. Ugyanílyen könyvek vannak az egyes zárdákban használatban, azon különbséggel, hogy ezekben csak a zárdában történt esetek jegyzetnek be, kivételt képez a Nekrologium, amely

minden zárdában az egész Provincia halottait öleli föl. Ezt a két könyvet szerintünk meg lehet tartani a jövőben is, de a Constituciók annyi adat bejegyzését kívánják, hogy alig lehet annyi rovatot csinálni egy könyvben, hogy a beöltözés, egyszerű és ünnepélyes fogadalom, valamint az ordináció összes adatait oda be lehetne jegyezni. Azért a zárdákban, ahol kevesebb esetek fordulnak elő, tanácsos egyszerű fehérvolat nélküli anyakönyveket tartani és minden esetről az összes adatokat kurzív módon beírni. A tartományfőnökségnél azonban ajánlatos az adatok sokasága miatt a plébániai anyakönyvek módjára több rovatos rendi anyakönyvet tartani. Legjobb volna négy ilyen anyakönyv szervezése. Az első lenne a laikus testvéreké, a kiket minthogy a postulatus miatt kétszer öltöznek be a rendbe, t. i. először mint terciáriusok, azután pedig mint noviciusok, alig lehet egy és ugyanazon rovatos könyvbe elkönyvelni a klerikus noviciusokkal. A laikus testvérek könyvébe e szerint be kellene vezetni a két beöltözés, az egyszerű és ünnepélyes fogadalmak adatait rovatokba beosztva, ezekhez járulna egy utolsó rovat „Observatio“ címmel, amelybe be lehetne írni a rendből való esetleges kilépést, vagy jelezni lehetne a halált, ha mindjárt a halálesetekre külön könyv is van. A Paterok illetve klerikusok számára az adatok sokasága miatt két könyv kellene. Az első magában foglalná a beöltözés és egyszerű fogadalom adatait egy bezáró „Observatio“ rovatval, a másik pedig az ünnepélyes fogadalom és ordináció adatait szintén egy „Observatio“ rovatval. Az ordinaciónál szükségesnek tartanánk bejegyezni nemcsak az ordináció idejét, hanem a helyét és a felszentelést végző püspök nevét is. De természetesen csak a presbyteratus rendje vezetné be. — A negyedik könyv volna a halottak könyve, mely a jelenlegi alakban nagyon megfelelő. E négy könyv véleményünk szerint nagyon praktikus volna, de nem tagadjuk azt sem, hogy a Paterok illetve klerikusok két könyvét talán ügyesen egyesíteni is lehetne, ha mindjárt sok adatot ölelnek is föl.

A 41-ik pont tiltja, hogy a rend a jelöltől valami ajándékot elfogadjon vagy pláne követeljen. Megjegyzendő, hogy itt csak valami nagyobb értékű dologról van szó, amely maradó és számottevő előnyt nyújt a rendnek, a kisebb ajándékokat nem sorolhatjuk ide, azonban azok sem ajánlatosak.

A 42-ik pont egyházi jogi szempontból nagy fontosságú dolgot foglal magában. A Széknek az a rengeteg számú különböző időkben kiadott dekretumai és deklarációi ugyanis, melyeket a szerzetesjog felöl, és a melyek több tekintetben egymásnak ellenmondanak, nem határozzák meg egész pontosan, milyen lépéssel szűnik meg a noviciatus érvénye, úgy annyira, hogy az esetleges visszatérés esetén



újra kelljen a noviciatust kezdeni. Innen ez ügyben nagyon eltérők az egyházjogászok véleménye. Egyik azt mondja: akkor szakad félbe a noviciatus, ha a novicius levette a szerzetesi ruhát elmegy, de ha szerzetesi ruhában megy el, még vissza jöhet. A másik úgy vélekedik, ha mindjárt a szerzetesi ruhát levette ment is el, ha rögtön visszafordult, még folytathatja a noviciatust. A harmadik szigorúbban vélekedik, még azt is a noviciatus félbeszakításának mondja, ha valaki kilépés szándéka nélkül, de tilos módon szerzetesi ruhában a zárdából kiment stb. Ily módon persze bajos volna minden kétséget kizárólag megállapítani, mikor áll be a noviciatus félbeszakítása. Ezt a dolgot majd csak az egyházjog kodifikációja fogja végleg tisztázni. De mivel ebben a fontos ügyben már most szükséges világosan látni, ebből a szempontból ezen 42-ik pont minden kétséget kizárólag kijelenti hogy aki törvényesen elbocsátott, vagy aki akár szerzetesi ruhában, akár a nélkül, tekintet nélkül arra, hogy volt-e kilépési szándéka vagy sem, ha engedély nélkül kilépett a zárdából, rögtön megszűnik novicius lenni. És ha mondjuk hogy ezt titokban tartva, folytatja a noviciatust, úgy a fogadalmak érvénytelenek lesznek. — Minthogy tehát a Constituciók ezen pontja szintén bírja a Sz. Szék approbációját, reánk nézve az egyházjogászok ellenkező vélemény többé már nem irányadó, hanem a noviciatus érvényét ezen pont szerint kell elbírálnunk.

#### V. §.

##### *A noviciatus helyeiről.*

43. Az ujoncok szorgos és helyes nevelésére, úgy elődeink törvényei, valamint az apostoli sz. Szék rendeletei előírják, hogy az ujoncok bizonyos kiválasztott és erre a célra alkalmas helyeken neveltessenek. Senki sem végezheti tehát érvényesen a noviciatust máshol, mint ezen törvényesen kiválasztott helyeken.

44. Legyen itt egy hely külön klauzurával elzárva a fogadalmasok lakásaitól és fölszerelve azon kellékekkel, melyeket a sz. Szék rendeletei előírnak, amelyben az ujonccokkal csak a mestereik lakjanak.

45. A noviciatus zárdákban mindent pontosan be kell tartani mindenkinek, ami csak a zárdai élethez tartozik. A miért is intjük a tar-

tományfőnököket, hogy a nevezett zárdákba csupán olyan szerzeteseket törekedjenek helyezni, akik képesek a regula és a konstituciók parancsait, mint a böjtöket, a sarú viselést, a nappali és éjszakai karimát és más hasonlókat minden fölmentés nélkül megtartani és tényleg azokat tartásuk is meg.

##### *Magyarázat.*

A noviciatus zárda kijelölésére a kormánytanács van hivatva, igaz ugyan, hogy Olaszországban és a hozzátartozó szigeteken a sz. Szék jelöli ki a noviciatus zárdákat, mint VIII. Kelemen elrendelte, ez a rendelet azonban a nevezett helyeken kívül nem kötelez. Nincs ugyan előírva hogy csak egy noviciatus zárda legyen, de egy Provinciában alig lesz szükség kettő vagy több noviciatus zárdára, ha csak nem igen nagy a Provincia. A noviciatus zárdán kívül nem érvényes az ujoncév, sem az egyszerű fogadalom, miután azonban a mi Provinciánkban a lajkus noviciusokat a nagy lajkus hiány miatt nem lehetett egy zárdában összehozni, fölmentést kaptunk Rómából ezen törvény alól és így lajkus noviciusaink többször a noviciát zárdán kívül végezték az ujoncévet. De most már mind ritkábban élünk ezen fölmentéssel.

A noviciusok és egyáltalán a szerzetesnövendékek jellemképződésére és lelki önállóságára nézve nagyon ajánlatos, hogy külön cellákkal birjanak. A 44-ik pont megengedi ugyan, hogy egy közös dormitoriumban is lehetnek, de a szerzetesi magány és áhitatszeretet így sok akadályba fog ütközni, melyeket a még meg nem edződött lélek aligha fog tudni felülmulni. Érdemes tehát ezért a klerikátus zárdákban egy kis áldozatot hozni. — Pedagógiai okból szükséges az ujoncokat elkülöníteni a fogadalmasoktól, de viszont szükséges a noviciusoknak a fogadalmasok jó példáját látni, ebből a szempontból csak példás életű szerzeteseknek van helye a noviciatus zárdában és ott minden tekintetben igazi szerzetesi életnek kell lennie. A jelen Constituciók már nem tiltják, hogy a noviciatus zárdában valami más studium pl. philosophia vagy theologia legyen.

(Folytatjuk.)

## **Tézisek a kétheti konferenciákhoz.**

1. Ex theologiae morali: Agatur de quarto decalogi praecepto; in specie de obligationibus filiorum erga parentes et vicissim parentum erga proles. (L. Noldin II. 289 és következő lapjait.)

2. Ex jure Canonico: Qualis est modus procedendi, quando matrimonium contrahendum

in articulo mortis, si contrahentes nondum sunt civiliter copulati, insuper impedimento aliquo irretiti? (L. Tauber 683 l. 9 p.)

3. Ex liturgia sacra. Sermocinetur de functionibus sacris hebdomadae Majoris. (L. a liturgikus skriptákat és a Caer. R. Ser. ide vonatkozó pontjait.)



## Tartományi hírek.

**Lelki gyakorlatok.** A gyöngyösi rendház tagjai február 8-ától 15-éig P. Havas Kapisztrán vezetése alatt lelkigyakorlatokat tartottak. Naponkint háromszor volt exhortatio vagyis elmélkedés, melyeket P. Kapisztrán oly őszinte átérzéssel és annyi gyakorlatiassággal adott elő, hogy lehetetlen volt elzárkózni előlük. Ezek a szívből fakadt szívbe ható elmélkedések, továbbá az ügyesen megállapított napirend a lelkigyakorlatok napjait nemcsak hasznosakká, hanem kellemesekké is tették. — A lelki gyakorlatok elvégeztével Főt. Tart. Főnök Atyánk megköszönte P. Kapisztránnak a buzgalmat és fáradságot, mellyel a szent gyakorlatokat vezette. Kivánta, hogy a mag, melyet szíveinkbe hintett, jó talajra találjon, kicsirázzék, virágozzék és az erényes szerzetesi életnek bő gyümölcsét teremje, melyet ő is örömmel láthatson. Igérte, hogy hálából a lelki jókért, mi is lelkiekkel fizetünk: kérjük majd az Istent, hogy továbbra is vezesse munkájában és kísérje áldásával törekvéseit.

**Ordinatio.** Február 19-én Mélt. és Főt. dr. Boromissza Tibor szatmári megyés püspök úr pappá szentelte fr. Raab Othmár diaconust. A felszentelés a szatmári rendházunk kicsiny oratoriumában ment végbe, melyet ez alkalomra díszes kápolnává alakítottak át, egy szép oltárt állítottak fel benne és azt pompásan feldíszítették. Bizonyára meglepő körülmény és ritka esemény, hogy püspöki székhelyen papszentelés a mi igénytelen oratoriumunkban történt. Ennek oka az, hogy aban az időben, melyben szükségese volt a felszentelés, az egyházmegye directoriumában nem volt duplex ünnep, milyent a Szent Liturgia megkíván. Azért a jószágos Püspök úr hozzánk való kegyességének újabb bizonyosságául így oldotta meg a kérdést. 8 órakor érkezett meg őméltósága Hámon Róbert irodaigazg. pápai kamarás kíséretében, kité az ordinandus részéről Kovács Gyula dr. sz. széki ülnök, Kertész Pál püspöki ceremoniarus; a rendház tagjain kívül P. Fortunát és semináriumi kispapok fogadtak és vezettek fel az oratoriumba. A felszentelési szertartásban rendkívül megható volt látni az agg Főpásztort, amint fáradságot nem ismerő örömmel felkente az Egyháznak ifjú levitáját.

**Disposíciók.** Főt. Tartományi Főnök Atyánk P. Jablonszky Kornélt eddigi sztropkói házfőnököt bártfai házfőnökévé nevezte ki; vicepraesidensnek pedig P. Blahó Alajost küldötte Bártfára. Továbbá P. Sebesztha Jusztin Bártfáról Egerbe, P. Lukács Szerén Bártfáról Kaplonyba, P. Megla Tibor Szabadkáról Budapestre, P. Rheinholcz Odorik Budapestről Szécsénybe, P. Raab Othmár Kaplonyból Bajára, P. Keresztes Krescens Bajáról Pécsre és fr.

Fekete Béla Bártfáról Gyüdre lett disponálva.

**Népmisziók, lelkigyakorlatok.** P. Oslay Oswald gyüdi házfőnök és Horváth Béla németi plébános február 25-étől Gyüdön többnapos népmisziót tartottak. A kiváló hitszónokok szentbeszédeit a helybelieken kívül különösen siklósiak hallgatták meg szép számmal — és szép eredménnyel. — Ugyancsak érdemes és tanulságos megemlíteni a kisasszonyfai miszió sikerét is. Midőn P. István és P. Bruno munkájukat megkezdték, oly kevés és oly közönyös hallgatójuk volt, hogy már-már lemondtak minden reménységről. De az Istenbe vetett bizalom és a buzgó fáradozás mégis csak megtermette a maga gyümölcsét: az utolsó napokban a templom minden alkalommal zsufolásig megtelt, a gyónók száma teljesen kielégítő volt, a kis községben mindenki meggyönt, kik közül sokan a megtérésnek és átalakulásnak feltűnő jeleit adták. Így történt, hogy a templomot, melyet üresen találtak, megtelve hagytak el bűnbánó, üdvösség utjára vezetett lelkekkel.

P. Oslay Oswald gyüdi házfőnök január 25-én a siklósi „Szabad iskolában“ „Az egyedi akarat kulturskálája“ címen tudományos előadást tartott. Mindenekelőtt rámutatott arra a tényre, hogy az anyagi világegyetem problémáit se a fizika, se a kémia, se a monista filozófia megoldani nem tudta, azért Wundt tanácsa szerint most már „befelé“ néznek: a lélek birodalmát tanulmányozzák. Azután remek hasonlatokkal, gyönyörű ellentétekkel világította meg az igazságot, hogy ugyancsak van mit kutatni a lélekben és érdemes is, mert „tulhaladja, fölülmulja az anyagi világegyetemet.“ És a mint van fokozat az anyag energiái között, úgy meg van az akaratnak, az érzelemnek, a szívnek is kulturskálája. Két különbség van az ész és akarat között: az egyik az, hogy míg az ész minden benyomást egyformán fogad be, addig „az akaratnak csak a jó, a szép, az igaz, a szeretet imponál;“ a másik az, hogy míg az ész a megismert tárggyal csak logikai összeköttetést tart addig az akarat azt, amit kiválasztott magáévá akarja tenni, vele tárgyilag egyesülni. Ezen előzmények után meghatározta a fokozati alapot, mely nem egyéb mint a tárgy, mely után vágyik az akarat. Legalacsonyabb foka a szív kulturájának az anyagi, önző, alanyi érdekhajhászat: „az imádott „Én“ központisége.“ Ennél magasabb a második fok: a művészi vágy, „midőn az eszteta-akaratú lelkek igazi deliciával élvezik az anyagi nagy világegyetem harmonikus szépséget.“ Harmadik foka az, midőn az akarat lemondással, szenvedéssel, szenvedéllyel keresi az igazságot. Negyedik foka a szív kulturájának az, midőn az akarat a bensőkbe adott erkölcsi törvényt uralomra juttat.



ja és megalakítja, felépíti az „erkölcsi dómot.” Magasabb ennél „az emberbaráti áldozatos szeretet,” mely az ultracultur egyed sajátos vonása. Végre az akarhatnak, a szív kulturájának felső foka az, midőn az ember Istenhez vágyik és ő benne megpihen, midőn megnyugszik akaratában és azt mondja neki: „Atyám!” — A mélyen szántó, költői szárnyalású előadás mindvégig lebilincselte a szép számu közönség figyelmét. —

Ugyancsak P. Osvald március 21—25-ig Baján lelkigyakorlatokat fog tartani. Az Urinők Mária-kongregációjának, P. Kapisztrán pedig Szegeden márc. 16—20-ig a fíképezde növendékeinek tart lelkigyakorlatokat.

**Beöltözés.** Bácsban február 17-én P. Kimmel Kamill házfőnök beöltöztette Gonbos József candidatust, kinek rendi neve Anastasius lett. — Gyüdön pedig február 1-én Cseh Gyula vette magára rendünk ruháját P. Oslay Osvald házfőnök kezéből és Anicét nevet kapott.

**Gyóntató atyák a szentföldi zarándoklaton.** Az idei szent földi zarándoklatra már eddig is oly sokan jelentkeznek, hogy P. Kaizer Nándor szentföldi biztos szükségesnek látta még két gyóntató atyát kérni a Főt. P. Provinciálistól. Tartományfőnök Atyánk a mult hónapban megtartott Definitorialis Congressus alkalmával kijelölte e célból P. Vénn Jakab egri házfőnököt és P. Dobos Dénes theologiai gen. lectort. P. Jakabot különösen gyóntatói s lelki vezetői kiváltsága ajánlja, P. Dénes pedig egyuttal olasz tolmács szerepét fogja vinni és mint a szentírás lectora szentírás tanulókat fog végezni a szent földön.

**Renovációk.** Legujabban ismét nagyobb szabásu megtörtént vagy tervbe vett ujitásokról kaptunk tudósítást. Így Jászberényben Kubusz Leontin házfőnök atya a templom-torony régi ablakait levétette és ujakat készített, úgy hogy ezáltal a torony sokkal tetszetősebb külsőt nyert. — Simontornyan P. Jugh Miklós házfőnök a zárda egyik szárnyát új ablakokkal látta el és most a templom frontját és lépcsőzetét is meg akarja javíttatni. — Nagy dolog készül Kecskeméten: Bachich Metód házfőnök atya az egész templomot belülről restauráltatni akarja. Tervbe van véve a templom művészi festése, az összes oltárok aranyoztatása, teljes villanyvilágítás felszerelése, egy új oltár és szentsír készítése. A terveket mind Ádám Gyula rozsnói akadémikus festő készítette, melyeket P. Metód beterjesztésére a költségvetési 15.841 korona előirányzattal együtt, Főt. Tartományi Főnök Atyánk már jóvá is hagyta. — P. Barmos György szegedi házfőnök a szép és nagy szegedi templomba villanyvilágítást vezetett be; ugyanezt tette Prieszter Ágoston, mária-radnai házfőnök atya is nagy költséggel, de eddig még nem kapott áramot, rövid időn belül azonban gyönyörű villanyfényben fog uszni a

nagy zárda és hatalmas templom, hogy emelje az országoshirű kegyelemhelynek szépségét és kedvességét, és annál kellemesebbé, vonzóbbá tegye azt.

**Kapisztrán sz. János és Tomori Pál szobrai.** Főtiszt. Tartomány Főnök Atyánk Füredi Richárd jeles szobrászművész által két oly szobrot mintáztatott, melyek minden tekintetben méltók érdeklődésünkre. Az egyik Kapisztrán szent Jánost ábrázolja, a másik Tomori Pált állítja elénk: mind a kettő rendünknek, de kivált provinciánknek kiváló alakja, mind a kettő vallásunknak és hazánknek hős harcosa. Epen ez okból szinte a kor követelménye, hogy most, midőn a téves bölseleti és társadalmi eszmék tartalmatlanná és nevetségessé akarják tenni a vallás és haza eszméit: mi e két dicső férfiutól tanuljunk igaz, egyedül életre való bölcseséget, mely nemcsak össze tudja egyeztetni a vallást és hazát, hanem másokat is egyszerűre képes ezen eszmék szolgálatába hajtani! Ez Főt. P. Provinciális szándéka és ezt nekünk is magunkévá kell tennünk. — Füredi szobrász már meg is mintázta a szobrokat, melyeknek fényképfelvételeit is megküldötte s így már módunkban áll azokat megismertetni. Kapisztrán szent Jánost úgy ábrázolja, amint általában meg szoktuk látni és képzelni: egy harcra buzdító franciskánus, baljával zászlót szorít vállához, felemelt jobbáiban erősen szorongat egy egyszerű fakeresztet. De a legtöbbet mond fejtartása és arca. Az a kidomborodott homlok, az az összehuzott szemöldök, azok a tágranyilt, fölfelé néző szemek, az a merész ivelésű sasorr, azok az aszkétikus arcizmok, azok a félig nyílt ajkak, az a gyengéd görbületű áll — mennyi erénynek, mennyi érdemnek szimboluma, mekkora lelkesedésnek, elszántságnak, hálalt megvető bátorságnak bizonyítéka, hirdetője! Igen, ilyenek képzeljük mi kapisztrán szent Jánost, azok után, amiket róla tudunk. — A fiatalos arcu, szenvedélyes vonásu, energikus magatartásu szent Jánossal szemben megrázó ellentétet képez Tomorinak öreges, elgondolkozó, pihenő állásban levő szikár alakja. És ez a különbség történelmi alappal bír, egy-egy korszaknak jellemzését foglalja magában, de egyuttal kiemeli azt is, a mi Kapisztránt Tomoritól megkülönbözteti. Kapisztrán nagy volt a háboruban, a harc hevében, ott aratta győzelmét; Tomori nagyságát képezi az a részvét, az az aggodás, mellyel pártraszakadt hazáia iránt viseltetett. Tomori kész harcolni — így jeleníti meg a szobor, — rendje ruháján kívül nyakáról vastag láncon lóg le az érseki kereszt, egyszerű de erős mellvért van rajta, izmos kezei, ujjai keresztbe vannak téve és egy hatalmas görbe kard markolatára fektetve, erre támaszkodik gyengéden egész felső része, jobb lábát kissé előrenyújtja, testének egész súlya ballában nyugszik. Lábain a szandálétól nem fődött ré-



szekeken látható a sodrony-harisnya, melyre a csatában szüksége volt. Így találkozik egy személyben a szegény szerzetes, a nagytekintélyű egyházfő, és a harcra kész hadvezér. De megnyit fejez ki az arc, azt nem lehet hamarosan elmondani. Az a hosszukás, csontos arc, magas sima homlok, erősen kiálló szemöldök, mélyen fekvő, de még mélyebben, komoran, szomoruan, csüggedően néző szemek, hosszú szakála közt összeszorított ajka mindez *annyi nagy gondolatot*, annyi aggodást, annyi fájdalmat árul el, hogy megremegünk, hacsak kissé is beleképzeljük magunkat az ő hangulatába. Ugy áll előttünk Tomori, mint egy önkénytes áldozat, akinek vállaira nehezedik a hazának minden gondja, baja, mint aki előre érzi hazája vesztét, pusztulását, saját halálát. Ez az igazi Tomori, nem az a „büszke vezér”, kit az egyház és rendünk ellenségei oly sokszor rágalmaznak. — Ezt a két nagy alakot óhajtja Főt. Tart. Főnök Atyánk megeleveníteni először közöttünk és bennünk, azután általunk a nagy világ előtt, melynek a vallás és haza nagyjaitól kell tanulnia és azok példája szerint visszatérnie az isteni és emberi eszmék tiszta légkörébe. Azért kívánatos, hogy ezeket a szobrokat lehetőleg több zárdában megszerezze és vagy az oratoriumban, vagy a társalgóban vagy más alkalmas helyen felállítsa — emlékül, okulásul, *biztatásul*. A szobrokat, melyek 1 m. magasak, Főt. P. Provinciális *gipszben* multiplicáltatni szeretné, mert ily módon alig kerül egy-egy többre 70—80 koronánál.

**A szegedi zárdák új munkaköre.** A szegedi zárdánk plébániájához tartozó Rőszke nevű

helységben a hivek, mivel kissé távol esnek a zárdatemplomtól, egy szép kis templomot építettek maguknak, ahol természetesen óhajtják, hogy a szegedi testvérek végezzék a vásár- és ünnepnapok istentiszteletét. Ez nem is fog semmi nehézségbe ütközni, ha egyszer a zárdák a Szeged alsó-központi plébánia ellátásától fölszabadult. Barmos György szegedi házfőnök atya buzgólkodására és irányításával meg is csinálta egy ezen célból kiküldött bizottság, melynek elnöke Jászai Géza c. püspök és kerületi esperes volt, a Rőszkén tartandó istentisztelet rendjét, amelyet, miután a megyéspüspök és tartományfőnök atyánk jóváhagyott, most tárgyal Szeged városa, hogy mint kegyúr ezen külön munkáért a dotációt megállapítsa. A fuvarköltségen és mellékes jövedelmeken kívül évi 1400 korona dotáció van a zárdának ezen új munka fejében előirányítva, amit a város fog fedezni. Előnyös, hogy Rőszkére úgy vonaton, mint kocsin könnyen el lehet jutni és csupán a vásár- és ünnepnapok délelőttjén van ott hivatalos dolog, délre az illető atya már haza jöhet. A templom paduai sz. Antal tiszteletére van szentelve.

### Szerkesztői üzenet.

Kérjük ismételtén a testvéreket, hogy sziveskedjenek bennünket az egyes zárdákban előforduló dolgokról értesíteni, hogy ne csupán a Tartományfőnökség legyen az egyedüli forrás, ahonnan tudósításainkat meritjük. A R. T. Közlönyre újabban előfizettek: a szécsényi zárdák 10 kor., a gyűdi zárdák 20 kor., a bácsi zárdák 20 kor.